

зент сумња у те разлоге: „чини се да пишчево мишљење да од Француске револуције наовамо Библија више не игра улогу у политичким борбама није тачно, мада је та улога слабија но раније.” Међутим, осим чврсто постављене тврдње не наводи никакве аргументе насупрот концепцији књиге у том погледу. Да ли је данас заиста игде Библија непосредна политичка идеологија? Имамо безброј верских секти које и данас ничу у име враћања Библији, али оне више немају никакав *политички значај*, као што су некад имали на пример таборњани или пуританци. (Додуше, у Совјетском савезу и неким другим социјалистичким земљама те секте би се могле схватити као вид отпора постојећем друштвеном поретку, али само посредно и политички не много значајно.) А што се данашњег „дијалога између хришћана и комуниста” тиче, тако нешто се заиста не може повезати са саржином и темом књиге. Она не посматра Библију као верски спис (ако то и чини, понављам, то чини због конкретног политичког значаја појединих верских учења или устанаова у датом тренутку), нити улази у однос Библије према данашњим званичним великим црквама, нити улази у данашња социјална учења и друштвену, социјалну и политичку активност тих цркава. Опет морам да подсетим рецензента да књига није заиста историја религије (она је то само узгредно и посредно).

И поред свих ових замерки, на крају захваљујем академику др Радомиру Лукићу што се прихватио да моју књигу прикаже и уложио труда да тај посао обави и поред своје велике заузетости.

*Андреја Гамс*

Karl Peters: FEHLERQUELLEN IM STRAFPROZESS. EINE UNTERSUCHUNG DER WIEDERAUFNAHMEVERFAHREN IN DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND. I. BAND — EINFUEHRUNG UND DOKUMENTATION. S. XVIII, 574. Verlag C. F. Müller. Karlsruhe. 1970.

После вишегодишњих истраживања извора грешака у кривичном поступку проф. К. Петерс је објавио први том својих студија о овој веома значајној проблематици. Проучени су списи 1.115 кривичних предмета код којих је дошло до понављања поступка. Ово је досада и најопсежније истраживање грешака у раду кривичног правосуђа. У првом тому дата су уводна излагања и изложена је документација, док ће други том презентирати теоријска разматрања и закључке. Према обећању аутора други том треба очекивати у 1972.

Овај научно-истраживачки рад је настао захваљујући делу Макса Хиршберга (Max Hirschberg) »Das Fehlurteil im Strafprozess — Zur Pathologie der Rechtsprechung», Штутгарт 1960. и иницијативи проф. Петерса. О предузимању овог посла одлуку је донела Савезна скупштина, а у остварењу читавог подухвата учествовала су сва министарства правосуђа Савезне Републике Немачке. Са финансијске стране обилату помоћ је пружила Немачка заједница за истраживања (Deutsche Forschungsgemeinschaft), а сам научно-истраживачки рад је обављен на Универзитету у Тибингену у Истраживачком центру за кривични поступак и поступак извршења казни. Карактеристично је да међу сарадницима проф. Петерса срећемо и судске психијатре и социјалне педагоге, што указује на свестраност истраживања. Проф. Петерс је веома лепо изложио организацију, гехнику и поступак свога научног истраживања и тако је сваком кога овај посао интересује омогућио да на једном примеру види како се то ради.

Истраживање је засновано на § 359. и сл. Немачког ЗКП, који износи разлоге за понављање кривичног поступка и тако практично проучава чињенично стање нападнутих пресуда. Реч је о чињеницама које се односе на утврђивање чињеничног стања или личности. Код проучавања нападнуте

пресуде су груписане тако што разликујемо пресуде које су несумњиво нетачне, вероватно нетачне, недовољно доказане, можда тачне и вероватно тачне. Уз то је присутна и разлика између кривичних предмета код којих је до понављања дошло у корист осуђеног и оних код којих се поступак понавља на штету осуђеног. Интересантно је запажање да се у највећем броју случајева поступак понавља у корист осуђеног. Што се тиче самог појма погрешне пресуде, он је дат као радна претпоставка. Тако се као погрешне пресуде могу сматрати одлуке које су у поновљеном поступку укинуте, уколико нема посебних разлога који говоре противу тачности пресуде донесене у поновљеном поступку или пак других разлога који јасно указују на нетачност пресуде. Наравно да се овај појам потврђује само испитивањем сваког појединог случаја. Још треба додати да истраживани кривични предмети припадају раздобљу од 1951. до 1961. односно 1964.

Изналажење грешака у кривичном поступку уско се повезује са могућим изворима грешака. Тако нам је изнесена документација омогућила да у сваком поједином случају сагледамо те изворе грешака. Документација је презентирана са потпуно рељефним приказом и грешкама и њихових извора.

У посебном осврту аутор нас је упознао са ранијом литературом о погрешним пресудама и то како у немачкој тако и у иностраној литератури (француској, италијанској, англосаксонској и др.).

Најзад, сама документација је изложена с обзиром на кривична дела на која се односе кривични списи. Тако имамо пред собом истражене материјале кривичних предмета у вези са деликтима против личности, против имовине, против правосуђа, против јавне безбедности, као и против поретка. Унутарња структура ових група не одговара уобичајеној класификацији коју налазимо у кривичном законик, већ групе имају особени састав који нас практично сучава са грешкама и изворима грешака у кривичном поступку код свих кривичних дела.

На крају, али не као мање важно, треба истаћи да се први том завршава једним прелазом ка другом тому овог дела. Реч је о проблемима који се постављају на темељу истраженог материјала, а за које треба потражити и теоријска и практична решења. Тако је проф. Петерс истакао питање преиспитивања читавог кривичног поступка, с обзиром да из њега самог могу потицати извесне опасности за правилно расветљавање и решење кривичне ствари у поједином кривичном поступку. Одмах после овога поставља се питање многих опасности које настају у доказивању, као и понашању окривљеног и других субјеката. Довољно је примера ради указати на проблематику исказа сведока, тешкоће које се јављају код мишљења вештака, као и код многих поступака примене криминалистике. Коначно из свега овога мора проистећи и питање о потреби разматрања система правних лекова, а посебно и проблематике права о понављању кривичног поступка.

Остаје нам да још једном укажемо на корисност дела проф. К. Петерса, као и да пожелимо да у догледно време дође и код нас до једног сличног истраживања грешака и њихових извора у нашем кривичном поступку.

*проф. др Д. В. Димитријевић*

Немања Божић, ЕКОНОМСКЕ САНКЦИЈЕ У КОЛЕКТИВНОЈ БЕЗБЕДНОСТИ. Институт за међународну политику и привреду, Београд 1971, стр. 254.

Аутор је приступио писању ове књиге у жељи да проучи економске санкције које су због кршења мира и безбедности у свету предузимане против појединих држава од стране Друштва народа и Организације уједињених нација. Треба напоменути да се ту ради само о оним санкцијама до којих је долазило на основу одлука поменутих двеју организација које су биле правно обавезне за државе чланице и које су предузимане у име за-